

образование

цена: 5 лв.

& СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ В ЧУЖБИНА

ИТАЛИЯ

Бакалавърски програми
в най-старите
университети

ИСПАНИЯ

Какви са възможностите
за образование

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

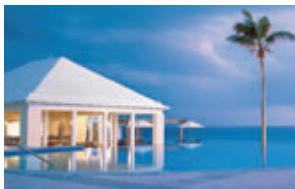
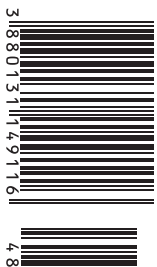
Магистърски програми
Обучение по Визуални изкуства

БЪЛГАРИЯ

Изпитите след 7-ми клас:
Равносметката

Звезден час
**КОСТАДИН
КРЪСТЕВ - КОКО**

Специалности на фокус: **Банково дело**
Визуални изкуства

БЕРМУДА
Екзотична дестинация

Професия
СТОМАТОЛОГ

GMAT - Изпитът за
големия бизнес

Йордан Карепенчев
редактор

Вразгара на юлските жеги, отпуските и хубавите мигове със семейството и приятелите край морето, едва ли на много хора им се мисли за кандидатстване, университети, изпити, документи и т.н. И нашият екип страда от същото, уверявам ви. Затова решихме този брой да бъде по-лепен. Дори – бих казал – по-артистичен.

Какво ви говори терминът „визуални изкуства“? Това включва практически всяко изкуство, което е предвидено за зрително възприемане. Друг е въпросът, че малко хора се замислят, че изкуството за едни си е професия за други. А вие самите обмисля ли сте някога да следвате нещо подобно?

Това, че музикант къща не храни, сме го чували. Сигурно има подобни предразсъдъци, към останалите творчески професии. Мога най-отговорно да ви заявя, че те не са верни – работа има и за специалисти по визуални изкуства. Като започнем от рекламните или ПР агенции, минем през вестници, списания и всякакъв вид медии, и стигнем до образователната система.

Отделно от това, всеки би могъл да работи на свободна практика. Последното не е лесно, нито пък гарантира забогатяване, но пък удовлетворението от това да си бъдеш сам началник си заслужава. Затова в този брой ще поговорим в повече детайли за университетските специалности, изучаваните предмети и държавите, в които можете да получите този тип образование.

съдържание

СТУДЕНТСКИ ЖИВОТ Великобритания – студентски живот в University of Birmingham		4	ОБУЧЕНИЕ ВЪВ ВЕЛИКОБРИТАНИЯ Магистърски програми	36
СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ Какво е нивото на седмоклазниците	8		РЕПОРТАЖ Европейски младежки награди Карл Велики	38
ИНТЕРВЮ Крис Моугън, директор на Cambridge School of Visual & Performing Arts	10		КОНСУЛТАНТЪТ СЪВЕТВА Практически наръчник: Какво трябва да знаем преди да заминем в чужбина	39
ИЗПИТИ И СЕРТИФИКАТИ GMAT – Изпитът за големия бизнес	13		НЕТРАДИЦИОННА СПЕЦИАЛНОСТ Археология: Кои не иска да е като Ингуана Джоунс	42
СПЕЦИАЛНОСТ НА ФОКУС Визуални изкуства или творчеството като професия	15		ПРОФЕСИЯ Стоматолог	44
Обучение по Визуални изкуства	21		ЛАЙФСТАЙЛ Сърфът като начин на живот през лятната ваканция	48
СПЕЦИАЛНОСТ НА ФОКУС Банково дело – пари, власт и много отговорности	23		ЕКЗОТИЧНА ДЕСТИНАЦИЯ Бермуда – страната на буревестника, лука и бермугския кедър	51
ОБУЧЕНИЕ В ИСПАНИЯ Какви са възможностите за образование	28		ИСТОРИЧЕСКА ЛИЧНОСТ Историческите личности, които не получиха Нобелова награда	54
ИНТЕРВЮ Александър Хурмузов от младежката организация Мегафон	32		ЗВЕЗДЕН ЧАС Костадин Кръстев – Кого	56
ОБУЧЕНИЕ В ИТАЛИЯ Италия – бакалавърски програми в най-старите университети	34		НОВИНИ ЛЮБОПИТНО Седем красиви места на Балканите	60 64

КЪДЕ ДА НИ НАМЕРИТЕ: БЕНЗИНОСТАНЦИИ: ● Shell ● Petrol; КНИЖАРНИЦИ: ● Хеликон ● Bookpoint ● Orange center ● Greenwhich;
ВЕРИГИ ЗА ХРАНИТЕЛНИ СТОКИ: ● Фантастико ● Carrefour; ОНЛАЙН МАГАЗИНИ: ● Store.bg ● Bookpoint.bg; biblio.bg; globulbooks.com
ДИСТРИБУТОРИ: ● Булгарпрес ● Български пощи ● Доби прес ● НАР ● Агенция Стрела ● InMedio

ИЗДАТЕЛ:

Маркет Трэнг ООД
Десислава Пенчева
d.pencheva@studyabroad.bg
Наталия Кирилова
natalie@studyabroad.bg

редактор:

Йордан Карапенчев
editorial@studyabroad.bg

автори:

Борис Глушков
Йоанна Капетаниду
Ива Ганчева
Юлия Кошаревска
сътрудници:
Богомил Калинов

коректор:

Ива Йохан Ганчева
производствен директор:

Виргиния Димитрова

реклама:

Ана Автова
a.avtova@studyabroad.bg

разпространение:

Владислав Герасимов

абонаменти:

Даниела Стоянова

гизайн:

Иво Грозев
Кети Церовска
design@studyabroad.bg

фотограф:

Костадин Кръстев – Кого
тел. на издателството:
02/ 961 62 63
office@studyabroad.bg
www.StudyAbroad.bg

корица

юли/ август 2014:

фотограф:
Костадин Кръстев – Кого
гизайн: Иво Грозев
модел: Ирен Караджова

сп. Образование и специализация в чужбина е запазена марка на Маркет Трэнг ООД.
Никаква част от това издание не може да бъде копирана изцяло или в частичност без изричното писмено разрешение на издателя. Всички права запазени. Издателят не носи отговорност за достоверността на информацията, подадена в рекламните и платените публикации.

Богомил Калинов:

Обучението в Англия беше много интересно приключение

Визитка

Име: Богомил Калинов
Специалност: Film and Television: Research and Production
Университет: Birmingham University
Държава: Великобритания

Богомил завършва бакалавърска степен в Нов български университет (НБУ) със специалност „Кино и телевизионна режисура“ през 2013 година. След това решава да продължи своето обучение в областта на режисурата в Birmingham University, Великобритания. В момента подготвя магистърската си теза към университета и същевременно работи над няколко филмови проекта.

Кандидатстването

Съветът ми за всеки, който желае да продължи обучението си в чужбина, е да започне да подготвя нужните документи отрано, защото придобиването на всеки един от тях отнема време. След като изберете в кои университети ще кандидатствате, извадете списък с необходимите документи и започнете да ги събирате.

Важно е да се сдобие с академична справка с възможно най-висок брой нанесени оценки в нея. За всеки университет периодът за издаване на такъв документ е различен, но досега не съм чул някой да е успял да вземе такава справка за един ден. Това е процес, който ще отнеме поне две седмици, така че е хубаво да вземете това предвид. В някои университети тази услуга се заплаща, затова ви съветвам да проверите каква е административната процедура във вашия университет, преди да започнете събирането на документи. След като вземете такава справка, ще трябва да я легализирате в Министерството на образованието, а след това да я преведете и заверите при заклет преводач.

Друг важен документ е сертификатът за чужд език, който се получава след положен изпит. Трите най-популярни са IELTS, TOEFL и Cambridge English: Advanced (CAE). Не е задължително да се запишете на курс. Стига да сте достатъчно уверени в знанията си, може да се явите направо на изпит, но въпреки това ще трябва да се подготвите за него. Аз лично предпочетох TOEFL и се явих след около месец от записването. Важно е да знаете, че датите за изпит са често, но първите няколко групи обикновено са вече попълнени, така че не очаквайте, че ще можете да се запишете от днес за утре.

КАКВО Е НИВОТО НА СЕДМОКЛАСНИЦИТЕ

Общата картина

Учениците се подготвят по-старателно. Това е изводът, до който е достигнало Министерството на образованието след дълъг анализ на резултатите от външното оценяване след 7-ми клас (по-известни като „малките матури“). Като положително развитие от МОН отбелязват нарастването на броя на учениците, които доброволно са участвали и в незабължителния модул на изпита.

Всичко на всичко, тази година на външно оценяване са се явили 95 на сто от седмокласниците. В абсолютна стойност това всъщност са по-малко деца, но причината за това е, че тазгодишният випуск е по-малоброен. Безспорно е, че се наблюдават по-високи оценки сред децата от всички областни градове, в сравнение с изпитите от 2013 година. Намалели са и разликите в броя точки, постиг-

нати в различните области.

Най-добре са се представили учениците от София-град, Смолян, Варна, Търговище, а най-слабо – в Пазарджик, Разград и Плевен. Средните оценки за страната и по двата предмета са над добър 4.00. Изглежда, че математиката си остава по-трудна за много деца – средната оценка там е с над 50 стотни по-ниска от тази на изпита по български език и литература.

Оценките

Забелязва се много голяма разлика между броя на отличните оценки по БЕЛ и математика. Едва 4 ученика са получили 6.00 по български, а в същото време като истински „математици“ са се проявили цели 56 деца.

79 други ученици са постигнали максималния брой точки по БЕЛ, без обаче да решават допълнителния модул за кандидатстване в елитни-

те гимназии. Общият брой на отличниците (с оценка над 5.50) по български език е 4694, а по математика 6478.

За съжаление, учениците, получили 0 точки са повече от отличниците – 129 по БЕЛ и 77 по математика. В кръга на шегата трябва да кажем, че изкарването на 0 точки, всъщност е доста трудно – статистически по-вероятно е да отговориш вярно на нещо по случайност.

Вероятно голяма част от децата с такъв резултат просто са предали празен лист. Няма нито едно дете с 0 точки по литература и по математика сред тези, които са избрали да работят по двата модула. Броят на скъсаните ученици вероятно може да бъде обяснен и с някои промени в начина на оценяване. Тази година скалата е вдигната с 2 точки, като тройката започва не от 18, а от 20 точки.

Крис Моугън, директор на CSVPA: Няма как да научиш някого да бъде творец, но може да му покажеш правилния път за развитие

Представете се накратко пред нашите читатели.

Казвам се Крис Моугън, директор на Cambridge School of Visual & Performing Arts. От 14-годишен съм визуален артист, а на 15 започнах първата си истинска работа. През годините съм работил в някои от водещите рекламни агенции като Saatchi and Saatchi, много британски издателства и списания - Bloomsbury, Macmillan и The New Statesman. Имам опит и в телевизията, където съм отговорял за специалните ефекти в предавания, както и за грима и костюмите на участниците.

Разкажете ни нещо повече за вашето училище. Какво го отличава от останалите?

От 1985 г. Cambridge School of Visual & Performing Arts (CSVPA) е специализирано училище за изкуства. През годините авторитетът му нарасна и вече в портфолиото му влизат и бакалавърски програми, и подготвителни курсове за магистърски програми. Вече 25 години даваме възможност на нашите ученици да развиват своите умения, да бъдат уверени и да продължават образованието си в някои от най-престижните академии по дизайн, изкуства, театър и музикални консерватории.

Смя да кажа, че подходът ни към креативното обучение е уникален, професионален и гарантира достигането на оптималния потенциал на всеки. Ние гледаме на студентите като индивидуалности, а не като „тазгодишният випуск“. Размерът на курсовете ни е доста по-малък, в сравнение с повечето висши училища, и залагаме на личния контакт между преподавателите и учащите. Окуражаваме студентите ни да идват по всяко време, за да работят, обсъждат или просто да почитат и да участват в мултикултурната среда в колежа.

Имаме връзки с някои от най-престижните институции във Великобритания – сред тях е University of the Arts London, който акредитира двугодишната ни програма за т.нар. Extended Diploma и едногодишното обучение за Foundation Diploma. Ние сме сред малкото независими училища за изкуства, които са официално одобрени от тази престижна институция, както в сферата на дизайна, така и в изящните изкуства.

CSVPA беше първото училище, което започна обучение по грама и сега е единственият колеж, който продължава да работи, заедно с Кралската академия по драматични изкуства (RADA) – водещото британско училище в тази област.

Двете ни бакалавърски програми – Моген дизайн и Графика и илюстрация са разработени съвместно с Kingston University London. Ние сме единственото независимо арт училище във Великобритания, което има право да предлага тези програми.

GMAT

ИЗПИТЪТ ЗА ГОЛЕМИЯ БИЗНЕС

GMAT или Graduate Management Admission Test е тест, който оценява способностите на кандидата да пише и чете обширни текстове и да говори свободно на английски език. Но GMAT не е просто поредният тест за проверка на езиковите способности. Този изпит се използва като важен критерий за прием в магистърски програми, свързани с мениджмънт – най-често MBA, но и програми по финанси, мениджмънт, счетоводство и др.

Трябва да ви успокоим, че GMAT не оценява бизнес уменията на кандидатите – английският език си е основното, макар да има някои специфични въпроси. GMAT е запазена марка на Съвета за прием в магистърски програми по мениджмънт (Graduate Management Admission Council).

Формат и времетраене

GMAT се състои от четири компонента. Имената им вероятно ще се видят малко нестандартни за запознатите с други изпити: аналитичен писмен изпит, интегрирани разсъждения, количествен компонент и вербален компонент. Общото времетраене на изпита е три часа и половина, но кандидатите трябва да си отделят поне четири часа, защото има и почивки.

Като изключим писмената част на изпита, останалите компоненти представляват отговори на отворени или затворени въпроси. При устния изпит – просто отговаряте на изпитващ, вместо да пишете.

Компонент	Времетраене	Брой въпроси
Аналитично писане	30	-
Разсъждения	30	12
Количествен компонент	75	37
Вербален компонент	75	41

Оценяване

Трябва да признаем, че методът на оценяване на GMAT е малко нестандартен. Оценките от количествения и вербален компонент се движат в интервал от 200 до 800 точки, в зависимост от броя верни отговори на кандидата. Представянето на писмената и аналитичната част на изпита не се включва в крайният резултат, а получават отделна оценка. Самата скала за оценяване пък се движи през 10 точки (например: 540, 550, 560 и т.н.). Към 2014 година средната оценка, която са получили всички явили се на изпита от цял свят е около 540. Повечето бизнес училища акцентират на представянето в количествения и вербален компонент по време на приема.

Оценките от GMAT са важен атестат и за качеството на висшето училище, в което се кандидатства. Колкото по-високи са средните резултати на приетите студенти, за толкова по-престижна се приема институцията.

ВИЗУАЛНИ ИЗКУСТВА ИЛИ ТВОРЧЕСТВОТО КАТО ПРОФЕСИЯ

Живопис, скулптура, плакат и графичен дизайн - тези думи вероятно са сред първите асоциации, когато чуем словосъчетанието „визуални изкуства“. Освен произведения на изкуството, това са и специалности във висши училища. Да се занимаваш с визуални изкуства е точно толкова сериозно, колкото и всяка друга професия.

Преди да започнем със същинската част на този материал, трябва да направим едно уточнение. Визуални изкуства (или изобразителни изкуства, както често се наричат у нас) е много широко понятие. Към него спадат практически всички произведения, които са предвидени за визуално възприемане. Това включва както керамика, живопис, скулптура, графика и дизайн, така и съвременните визуални изкуства като фотография и кино, и дори архитектурата.

Трудно бихме могли да съберем цялото разнообразие от възможни професии и различни учебни програми, които съществуват по света, в един-единствен брой на нашето списание. Затова първо ще поговорим за визуалните изкуства, свързани с рисуването – графика, плакат, графичен дизайн и т.н. Това разделение е често разпространено – висшите учебни заведения по света също са организирани по подобен начин. По същата причина никои не би могъл да се нарече „специалист по визуални изкуства“ – истинските майстори имат много по-тясно насочени познания.

За кого са подходящи тези специалности

Трудно е да се каже... Много хора са на мнение, че човек или има талант и усет за творческа работа, или просто няма. Сигурно има основание за подобно твърдение, но в същото време не трябва да забравяме и за поговорката: „Успехът е 1 процент талант и 99 процента труд“.

И все пак този 1 процент не е без значение. Тези, които искат да се занимават с изкуства, обикновено си проличават още от училище. Уроците по изобразително изкуство и професионалната работа като дизайнер не са едно и също нещо, но се очаква младите хора да се справят добре там. Най-важните неща са – усещане за композиция, перспектива, цветовете и баланс.

Изкушаващо е да посочим усета за красивото за едно от важните качества. Но истината е, че всеки човек има свое собствено разбиране за това кое е хубаво и кое не. По-важното качество в случая е оригинално мислене. Никои никога няма да може да създаде творба, която да

се хареса на всички. Но всеки може да създаде свой собствен стил и да заслужи уважението дори и на най-ростните критици.

Друго важно нещо, което трябва да посочим, е и най-трудното за творческите натури. Всеизвестно е, че последните обичат да си посвятват повече, да имат свободно време и да не следят твърде много за срокове и групи подобни неща. Но тези, които искат да изкарват прехраната си с творческа професия, трябва да са готови да изпълняват проекти в график, дори и когато той не е определен от тях самите.

Какви предмети се изучават

Сред предлаганите от висшите училища специалности в това направление са: Живопис; Стенопис; Скулптура; Графика; Книга и печатна графика; Плакат и визуална комуникация; Изкуствознание; Резба; Керамика; Сценография; Текстил – изкуство и дизайн; Метал; Индустриален дизайн; Рекламен дизайн; Дизайн на порцелан и стъкло; Дизайн за детската среда; Мода; Реставрация. Можем да посочим няколко основни дисциплини, които можете да откриете в редица специалности: Композиция; Рисуване; История на изкуството; Перспектива; Естетика; Философия; Графичен дизайн и т.н. Едва ли е възможно човек да бъде „научен“ да твори. Затова голяма

част от обучението преминава в изпълнението на практически задачи под надзор на преподавател.

Къде се изучава у нас

Безспорен авторитет в преподаването на визуални изкуства в България е Националната художествена академия (НХА). От основаването ѝ през далечната 1896 година до днес през нея са минали някои от най-известните български творци.

С факултет по изобразително изкуство (макар с много по-малко специалности) разполага и ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ във Велико Търново. Този университет е един от малкото, които обучават кадри за преподаватели по изобразително изкуство в училищата.

Ето и пълният списък с висшите училища у нас, които предлагат обучение в направление „визуални изкуства“ и класирането им според актуалната рејтингова система на МОН.

Извън тази класация остават колежите, които предлагат обучение за степен **професионален бакалавър** по изкуства. Те се концентрират върху специалност графичен дизайн, със срок на обучение от 2 години. Подредили сме ги по азбучен ред, тъй като няма единна класация за качеството на преподаването там.

	Висше училище	Град	Образователна степен	Резултат
1	Национална художествена академия	София	бакалавър, магистър	54
2	Нов български университет	София	бакалавър, магистър, доктор	51
3	Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“	Варна	бакалавър, магистър	44
3	Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“	Велико Търново	бакалавър, магистър	44
4	Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство	Пловдив	бакалавър, магистър	42
5	Югозападен университет „Неофит Рилски“	Благоевград	бакалавър, магистър	38

източник: www.rsvu.mon.bg

Петьо Будаков, преподавател в НБУ: Тази професия е за хора с богата душевност и култура

Казвам се Петьо Будаков, роден съм в София, където завърших и образованието си. През 2001 г. се дипломирах в Професионална гимназия по телекомуникации. Поради интереса ми към визуалните изкуства, продължих образованието си в Нов български университет, департамент „Кино, реклама и шоубизнес“.

В тази академична среда завърших своите бакалавърска, магистърска и в последствие – докторска степен. През този период работих в БНТ, предаването „Дневникът“, като впоследствие се присъединих към креатив отдела на БТВ. Успешно придобих австрийския сертификат за финансови и бизнес умения – EBCL, както и европейския експерт сертификат за презентационни умения.

В момента заемам длъжността главен асистент в Нов български университет, преподавайки в програма „Графичен дизайн“ и академичен директор на дистанционната програма „Графичен дизайн на английски език“. Гост-лектор съм и в чуждестранни университети. Паралелно с това имам собствен бизнес.

Как се появи интересът Ви към изкуството и графичния дизайн?

Изкуството е начин на живот, философия и вдъхновение. Интересът ми към него се прояви от ранни детски години, като бурния темп на развитие на дигиталните технологии провокира у мен желанието да съм част от магията на визуалната комуникация.

Привлече ме също така възможността да провокирам промяна на определени социални и обществени нагласи чрез създаването на т.нар. социални кампании. Концепцията и посланието в тях би могло да се пресъздаде чрез специфичните инструменти на графичния дизайн, указвайки силно влияние в посочената целева група.

Каква е разликата между работата като дизайнер и преподаването на други хора? Какви са особеностите на едното и другото?

Преподаването и работата като дизайнер паралелно са истинско предизвикателство. Желанието ми е да пресъздам в аудиторната работна среда, максимално доближаваща се до пазарната действителност. В преподаването, както и в дизайна, се изисква търпение, последователност и индивидуален подход. Работейки като дизайнер, обичам да споделям своите проекти с екипа ми, постоаяно да се усъвършенствам, приемайки критика, четяйки специализираната литература, или разглеждайки поредния тютюриал в нета.

Споделяйки опита и знанията си сред студентите, много често бивам провокиран от тях за реализиране на нови изследвания в областта. През годините съм срещал много добри дизайнери, които за съжаление не са способни да представят знанията и опита си сполучливо пред аудиторията.

Едно от основните предизвикателства на преподавателя е да мотивира и насърчава, да провокира и критикува градивно. Студентите имат разнообразни интереси в графичния дизайн и поставянето им под общ знаменател би било погрешно.

Много често пътувам в Европа и Азия като гост лектор и се убеждавам, че да си преподавател днес оз-

Нели Тодорова, студентка в Шотландия: Графичният дизайн помага да развиваме въображението и креативността си

Казвам се Нели Тодорова. На 20 години съм и уча графичен дизайн в Дънди, Шотландия, в Duncan of Jordanstone College of Art & Design, University of Dundee.

муникирам с различни хора от различни националности. Искан да потъна в културата и начина на живот на друга държава.

Докато изучавах университетите, стигнах до извода, че Duncan of Jordanstone College of Art & Design е един от най-добрите университети във Великобритания.

Защо реши да учиш графичен дизайн?

Още от малка, най-голямата ми страст беше рисуването. Родителите ми ме записаха на уроци (за което съм им безкрайно благодарна), за да развивам таланта си. С времето тази страст ме поведе към графичния дизайн.

Точно с тази специалност кандидатствах в Националната гимназия за приложни изкуства „Св. Лука“ и, за щастие, ме приеха. Безкрайно заинтересована бях от това, с което научих, че се занимава един графичен дизайнер и пожелах да продължа да уча тази специалност в университет.

А защо предпочете точно Дънди?

След като завърших гимназия осъзнах, че искам да поема по по-различен път, а именно – да отида да уча в чужбина и да открия съвсем различно място от това, с което съм свикнала. Поисках да се запозная и да ко-

Как протича един твоят обикновен ден?

Всеки ден търся нови начини да се развивам, както като артист, така и като човек. Следвам мечтите си и правя всичко възможно да ги осъществя.

Как се отнасят преподавателите към вас?

Всички хора тук са страшно учтиви и добри, включително и преподавателите, но и достатъчно взискателни и строги, за да имаш респект към тях и да те възхваляват. Мисля, че това е най-добрият подход за един преподавател.

В какво се състои оценяването?

Казват, че изкуството е субективно, следователно и нечестно при оценяването. Не е така, защото преподавателите гледат начина ни на мислене, на проучване и т.н. повече, отколкото крайния резултат.

Над какви проекти си работила до този момент?

Това, което истински обичам в моята специалност е, че дори не може да се обясни с две-три думи. Работим върху много различни проекти – от сценография до App-ове за iPhone, както и анимации. Също така, като ни се даде един проект, нямаме абсолютно никакви ограничения в това по какъв начин и в какъв тип сфера ще изберем да отговорим. Графичният дизайн е една много свободна специалност, която помага да си развиваме въображението и креативността.

Темите, които ни дават, са страшно полезни и за интелектуалното ни развитие. Помагат ни да дискутираме сериозни и актуални въпроси. Като пример мога да дам последния ни проект. Трябваше да измислим кампания за референдума, решаващ дали Шотландия да остане част от Великобритания заедно с Англия, или да стане независима. Имаше много добри и интересни отговори на проекта.

Кое е най-трудното в следването?

Трудното е да смогна със всичките проекти. Но естествено, това го гледам откъм позитивната му страна, която е фактът, че се уча да работя под напрежение. Като цяло, в тези специалности няма трудно и лесно. Всичко е до талант и креативно мислене.

А най-възхваляващото?

Желанието ми да бъда най-доброто, което мога да бъда.

Има ли нещо, което пропуснах да те попитам?

Каква ми е мечтата: да обиколя Route 66 с мотор.

интервю на Юлия Кошаревска

БАНКОВО ДЕЛО - ПАРИ, ВЛАСТ И МНОГО ОТГОВОРНОСТИ

В средновековието много европейски държави забраняват на евреите да притежават земя и им разрешават да се занимават само с един занаят. Занаят, който е бил най-презрян и „гарантирал“ място в ада според църквата - лихварството. Така се оказало, че евреите станали едни от най-богатите и влиятелни банкери в света.

Това вероятно е твърде опростено обяснение на историята на банковото дело, но пак съдържа истината за тази професия. От една страна тя е свързана с много пари, влияние и успех... от друга, страда от негативно отношение от страна на обществото. Покрай кризата и разкритията за огромните бонуси, които са си раздавали банкерите, това стана особено видимо.

И все пак – банкери винаги ще има, а банковото дело винаги ще бъде една престижна специалност, предполагаща добри възможности за кариерно развитие. Ако сте се насочили към нея, не се отказвайте само заради горните редове или общественото мнение.

Просто бъдете готови за сериозна работа и не се прехласвайте от блясъка на парите - човешината си остава на първо място.

Какви предмети се изучават

Особеностите на банкерската професия изискват много специфично образование. Някои от предметите, които се преподават в родните университети са: Макроикономика, Управление на човешките ресурси, Основи на финансите, Основи на управлението, Търговско право, Парична теория и политика, Международни финансови организации, Банкови системи, Банков риск-менеджмънт, Управление на дълга, Вътрешно-банков контрол и т.н.

Както виждате по този откъс от учебен план – банкерите всъщност са нещо средно между финансиста, икономиста и мениджъри. Комбинирането на трите неща е предизвикателство, но пак е изключително важно и дава много широки познания, които са полезни в практикуването на всички видове частен бизнес.

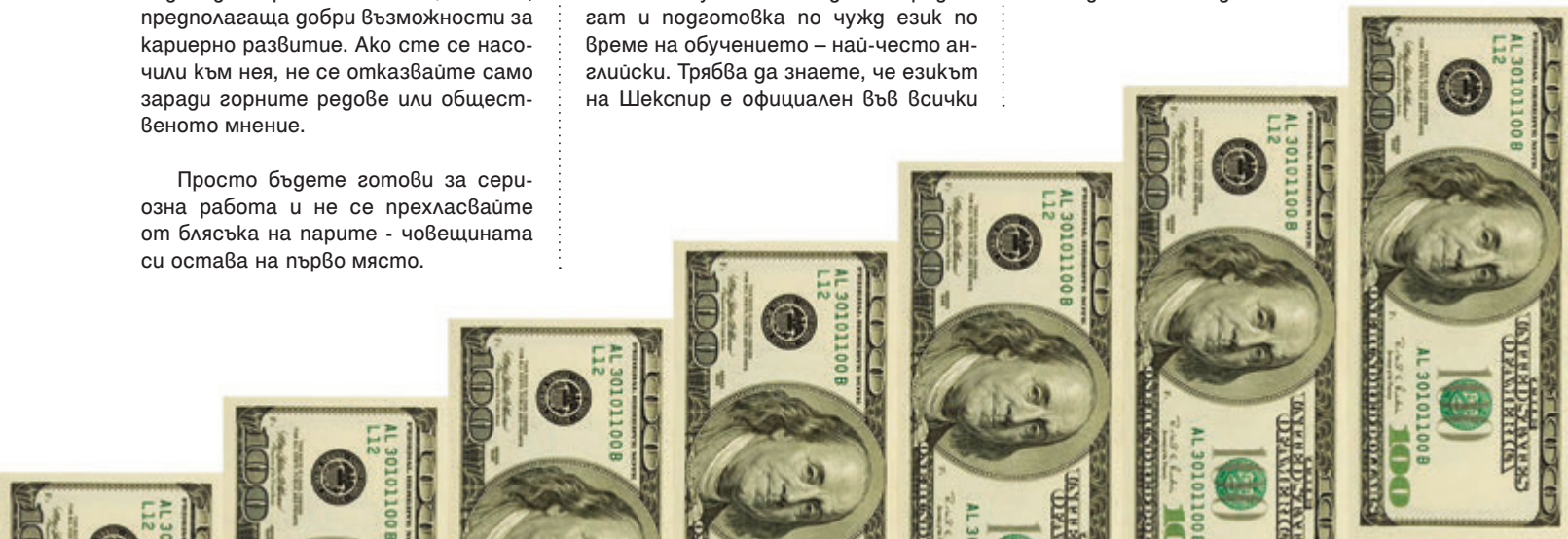
Много учебни заведения предлагат и подготовка по чужд език по време на обучението – най-често английски. Трябва да знаете, че езикът на Шекспир е официален във всички

международни финансови институции и без адекватни познания по него нямате шанс за реализация на управленско ниво.

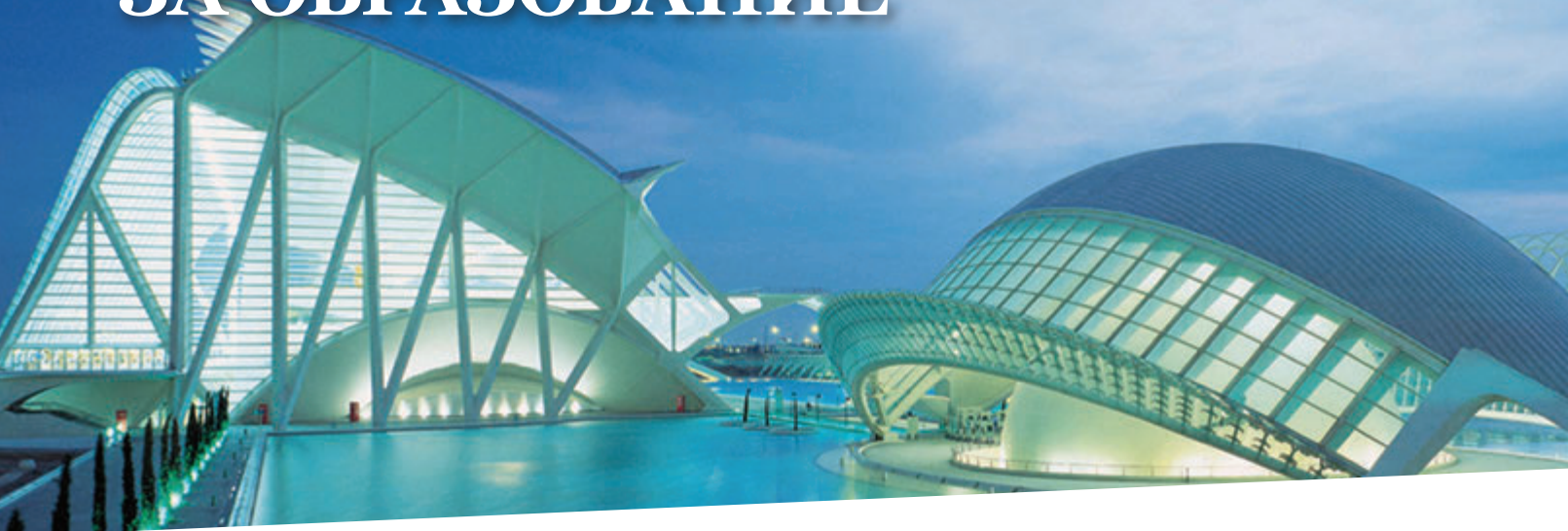
Къде се преподава в България

В България специалността обикновено се нарича Банково дело и финанси. Сред висшите учебни заведения, в които се преподава тази специалност у нас, са: УНСС, СУ „Св. Климент Охридски“, Нов български университет, Стопанската академия в Свищов и Висшето училище по застраховане и финанси. Последното предлага и съвместна магистърска програма с престижния британски University of Sheffield.

Истината е, че у нас нямаме дълги традиции в образованието по банковото дело. Банкирането се нуждае от работеща пазарна икономика и силна конкуренция, за да бъде ефективна и полезна за обществото дейност. Такава среда у нас формално има едва от 24 години.

ИСПАНИЯ - КАКВИ СА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Кралство Испания заема почти три четвърти от Иберийския полуостров в Югозападната част на Европа. В миналото страната е била център на огромна колониална империя, благодарение на която днес испанският език е третият най-разпространен в света. През 90-те години на миналия век местната икономика преживява разцвет, който привлича много и много българи, търсещи работа в сферата на строителството, услугите и селското стопанство.

Но темата на този материал ще бъде друга – възможностите за висше образование в средиземноморската страна. А такива със сигурност не липсват - в Испания работят 49 държавни висши училища, 14 частни и 4 университета към Католическата църква.

Образователни степени

Испанското висше образование – подобно на българското – се дели на три образователни степени – бакалавър, магистър и доктор.

Бакалавърски програми – Първото ниво на висшето образование в Испания изисква четири години обучение по почти всички специалности. Завършилите студенти трябва да покрият достатъчно учебни дисциплини, носещи 240 кредита.

Магистърски програми – В зависимост от бакалавърската специалност, която сте изучавали, може да кандидатствате и за едногодишна магистърска програма (за специалисти) или 2-годишна програма (за неспециалисти). Науки като медицина, право, архитектура и т.н. изискват задължително 5-годишно обучение. Стандартната магистратура ви носи 60 кредита по общоевропейската кредитна система.

Докторантура – Докторските програми на Иберийския полуостров най-често са стъпка към академична кариера. Отнемат от 1 до 3 години в зависимост от специалността.

В практически всяка образователна степен можете да получите образование както на английски, така и на испански език. Но трябва

да знаете, че разнообразието на предлаганите програми на английски език е много по-малко.

Документи за кандидатстване

За бакалавърска степен:

Проверете изискванията на Всеки отделен университет преди да подавате документи, за да сте сигурни, че сте подготвили всичко необходимо! Когато проверявате за бакалавърски програми, най-често ще ви трябват следните неща:

- диплома за средно образование или академична справка с текущите оценки и преподавани предмети (преведена и легализирана на испански и/ или английски език)
- езиков сертификат D.E.L.E. (Diplomas de Español como Lengua Extranjera), минимум ниво B2 (за програми на испански език)
- сертификат за владение на английски език: CAE, CPE, IELTS, TOEFL (за програми на английски език)
- мотивационно писмо

В някои частни университети се провежда и интервю с кандидатите,

ИТАЛИЯ - БАКАЛАВЪРСКИ ПРОГРАМИ В НАЙ-СТАРИТЕ УНИВЕРСИТЕТИ

През последните 20-25 години Италия се е превърнала във втори дом на около 100 000 българи и български роми. Това едва ли е случайно - икономиката в Италия и е седма в света и четвърта в Европа, на пук на всички финансови сътресения, които страната на Апенините изпитва през последните години. Освен българи, в Италия живеят и множеството емигранти от Източна Европа и Северна Африка, които създават едно истинско мултикултурно общество.

Италия е мястото, от където започва Ренесанса (макар ние, българите да имаме основание да спорим, че Боянската църква е още по-ранен пример) и е допринесла много за развитието на съвременната западна цивилизация. Един сравнително неизвестен факт е, че там са създадени и първите съвременни университети – още през 11 и 12 век. (макар това пък да се оспорва от арабите).

Бакалавърска степен

След успешно приключване на средното си образование, кандидат-студентите могат да избират между два типа висше образование в местните вузове:

Laurea (бакалавър) – Първият тип е обикновената бакалавърска степен. Тя отнема 3 години в повечето програми. Изключение прави образованието на педагози, медицински сестри, рехабилитатори и т.н., които следват по 4 години.

Laurea magistrale a ciclo unico (бакалавър+магистър) – След завършване на училище кандидат-студентите могат да се запишат и директно в комбинирани бакалавърски и магистърски програми. Тази система е аналогична и в България и се отнася за специалности като право, архитектура и гр.

Учебни заведения

Изборът на университет в Италия е всичко друго, но не и ограничен. В страната има общо над 130 държавни и частни висши учебни заведения. Можем условно да ги разделим на две категории:

Университети/ Колежи – Най-често предлагат 3 годишен срок на обучение в широк спектър от специалности.

Академии по изкуствата – Италия се слави като най-доброто място за образование в сферата на модата, дизайна и изобразителното изкуство.

Италианските висши учебни заведения рядко заемат първите места в световните класации за качеството на образованието, когато не става дума за мода или изкуство. В същото време страната е родина на някои от първите модерни университети и определено има дълги образователни традиции. Класацията на QS дава следното подреждане за водещите 10 университета на Апенините:

Позиция в света	Резултат	Име на висшето училище
188	53.8	University of Bologna
196	52.6	Sapienza University of Rome
230	47.5	Politecnico di Milano
235	46.8	University of Milano
259	43.9	University of Pisa
267	42.9	University of Padua
320	38.7	Università degli Studi di Roma - Tor Vergata
370	35.2	Politecnico di Torino
379	34.5	University of Florence
397	33.3	University of Naples - Federico II

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ – МАГИСТЪРСКИ ПРОГРАМИ

Великобритания е една от най-препочитаните дестинации за висше образование сред българските студенти. Според статистиката, приетите български първокурсници на Острова за 2014/ 2015 ще бъдат около 1800 човека. В този материал ще разгледаме особеностите на висшето образование на Острова без Шотландия, тъй като разликите там са съществени и заслужават допълнително разяснение.

Във Великобритания има над 300 университета и колежа, които предлагат над 50 000 програми за висше образование. Има строга (макар и неофициална) йерархия на британските университети. За най-престижни традиционно се смятат членовете на т.нар. Russel Group. В тези университети се извършва и основната научно-изследователска дейност в страната.

Видове магистърски програми

В зависимост от бакалавърската степен, която сте придобили, имате голям избор от възможности и свободата да изберете правилната специализация. Различните магистърски програми предоставят специални следуниверситетски сертификати, които се делят в следните категории:

Postgraduate Certificate/ Postgraduate Diploma (PGCert/ PGDip)

Тези сертификати са на по-ниско ниво от магистратурите. Всеки курс е различен, но общото правило е, че се включват същите модули, които формират магистърската програма, но се изпуска частта с академичното проучване.

Магистър на изкуствата/ Магистър на науките: MA/ MSc

Повечето такива магистърски програми включват много изучаван материал и приключват с академично проучване и дисертация. Освен широкоизвестните MA (Master of Arts), MSc (Master of Science) и MEng (Master of Engineering) се срещат и по-специализирани магистърски програми като MArch (Master of Architecture), MEd (Master of Education), MMus (Master of Music) и MTh (Master of Theology).

Магистър по изследванията MRes

Програмата е създадена, за да подготви кадри, които ще се занимават с научни изследвания. И тук обаче има

много материал, който се преподава на студентите. Подобен курс може да даде предимство при кандидатстване за докторантура.

Магистър по философия MPhil

Тези програми са насочени само към изследователска дейност и често са предшественици на докторантура.

Магистър по право LLM

Не е задължително да имате предишна правна подготовка, за да се запишете в подобен курс, но само той не ви гарантира възможността да станете практикуващ юрист.

Магистър по бизнес администрация MBA

Тези програми са насочени към мениджъри с няколко години опит и често са госта по-скъпи и натоварени. Смята се, че именно те подготвят много от бъдещите лидери.

28 МЛАДЕЖКИ ПРОЕКТА, ОБЕДИНЯВАЩИ ЕВРОПА, ПРЕМЕРИХА СИЛИ В ГЕРМАНИЯ

През последната седмица на май в немския град Аахен беше връчена традиционната награда „Карл Велики“. Тя се присъжда на хора, работещи за развитието на едина Европа.

За седма поредна година Аахен събира и над 30 млади европейци в рамките на седмицата, посветена на Карл Велики. Причината е връчването и на младежки награди, чиято цел е да насърчат младите европейци, работещи върху проекти, които обединяват различни култури и помагат на младежите да забравят съществуващите стереотипи, съсредоточавайки се върху общото помежду им.

Събитието се организира от Европейския парламент и Международната фондация „Карл Велики“, а домакин бе университетът в Аахен. За наградите могат да кандидатстват проекти от всички страни членки на ЕС. В Аахен пристигат представители на 28-те национални проекти победители.

Носител на първо място стана проект от Дания: двама младежи обиколиха 24 европейски страни за една година, за да намерят истинското лице на Европа и да го представят на сцената си и на света.

Петър Лаугесен, който прие наградата, обясни от сцената, че идеята била, например, да се срещнат с един човек от София, за да разберат какви точно са проблемите на хората от балканската столица. По-късно той допълни, че всъщност са прекарвали съвсем малко време в България и че се

надяват да я посетят отново. „Важно е хората да разберат по-добре какво се крие зад някои от най-обсъжданите проблеми в Европа.“

Така, например, непрекъснато се говори за високата младежка безработица в Испания. Ние искахме да се срещнем с един от всички тези безработни младежи, за да могат хората да видят света през неговите очи,” разказа още Петър.

Проектът JouvDelfti&Co от Холандия беше отличен със сребърния медал и три хиляди евро. Той се фокусира върху проблема с безработицата и търси глобални решения на локално ниво. Идеите се изпращат директно в Европейския парламент.

Трето място и две хиляди евро получи Кипър с проекта Employment4U, който също адресира проблема с младежка безработица, но се опитва да въоръжи младежите с

необходимите знания, за да намерят подходяща работа, въпреки високите нива на безработица. През изминалото лято в рамките на няколко дни Кипър става домакин на работилница, в която участници от 10 европейски страни научават малки трикове за намиране на работа. „Най-хубавото от събитието беше това, че то наистина беше ползотворно“.

„Знам, че много от участниците вече са намерили работа,

а то беше полезно и интересно дори и на нас – организаторите,” каза представителката на проекта в Аахен Кристиана Малай. По време на проекта се родила и идеята участниците да направят подобни работилници и в собствените си страни, за да споделят придобитите знания с възможно най-много хора. Кристиана пък вече се радва на известна слава в родния Кипър, където всички медиуми отразили победата.

Meeting Diversity, програма, по която студенти от целия свят могат да дойдат в България, за да преподават на ученици за няколко месеца, представи страната ни в Аахен. Учениците, които участват в нея, от съвсем ранна възраст се научават да приемат различни култури; превъзможват езиковата бариера и обогатяват кръгозора си. „Най-трудното при осъществяването на проекта е да се намери сиенергията между всички хора, които взимат участие,” смята представителката на проекта в Аахен Живка Петрова.

Всяка година проектът се фокусира върху различен актуален проблем и е отворен към нови попълнения за екипа. „Винаги търсим фирми и училища за партньори, а учениците и студентите пък могат да се включат в организационния екип.“

Националните победители участваха и в дискусия с Херман ван Ромпой и Жан Клод Юнкер, на която аргументирано заявиха какво очакват от политиците и кои за тях са най-важните проблеми в Европа.

материал на Юлия Кошаревска
снимки: Десислава Стоянова

ПРАКТИЧЕСКИ НАРЪЧНИК: КАКВО ТРЯБВА ДА ЗНАЕМ ПРЕДИ ДА ЗАМИНЕМ В ЧУЖБИНА

Решението да заминеш да учиш в чужда страна обикновено е добре обмислено, ситуацията там е проучена; сайтът на университета е научен наизуст, а целият семеен съвет е дал своето мнение за тази голяма стъпка. В процеса на тази подготовка несъмнено обаче се зараждат определени очаквания, които не винаги отговарят на реалността и водят до разочарование или дори до културен шок в първите месеци след пристигането в новата държава.

И макар тези очаквания и реакцията при сблъсък с реалността да са строго индивидуални, има няколко неща, с които е хубаво да сме наясно още по време на подготовката на пътуването, за да може да се впишем възможно най-бързо на новото място.

Във Великобритания например, топлата и студената вода често не могат да се смесват, а лапмата в повечето тоалетни се пуска посредством въже, висящо от тавана. Има доказателства, че последното е довело до редица комични ситуации, а първото е изгорило не една или две чуждестранни ръце.

„Да, България е в Европа.“

Тази фраза може вече да не е толкова популярна, заради огромния медиен шум, който се вдигна в много европейски страни във връзка с пагането на ограниченията за работа на българи и румънци в рамките на ЕС, но със сигурност ще ви се наложи да дадете урок по география поне веднъж.

Всички очакваме, че чужденците няма да знаят изключително много за страната ни, но понякога незапознатостта достига нива, които минават дори и бисерите от матурата по география. Причината за това не е непременно свързана с нивото на интелигентност на новия ви международен приятел - образователната система и това колко

важно място заемат уроците по световна география в родината му страна, също играят роля.

Затова избягвайте бързо да правите заключения за дадения човек, ако в главата му България и Нигерия са едно и също място (да, това е реален случай). Обяснете спокойно, че се намираме в Европа, точно до Гърция и че имаме невероятна природа. Вероятно това ще събуди истинско любопитство в събеседниците ви и те сами ще искат да научат повече.

Често ще ви питат и „Вие в България какъв език говорите? Руски ли?“. Вероятно първите пъти, когато чуете този въпрос, в гласа ви ще се усеща известно възмущение, но скоро ще разберете, че имате отговорната задача да образовате всичките си нови приятели за основните отличителни черти на родината ни.

Направете си международна вечер, на която всеки може да сготви нещо традиционно от неговата страна; чуйте музиката на останалите народи и бъдете отворени да научите повече за чуждите култури. Все пак за това сте в чужбина, нали?

Съвсем скоро ще забележите, че сте станали много по-отворени към нови култури, различни обичаи и начини на мислене. Това е качество, което не просто е ценено от всеки работодател, а и което много ще помогне за лично то ви израстване.

ДА/ НЕ

Не забравяйте, че в България използваме различни знаци за „да“ и „не“ от тези в другите страни. В началото вероятно ще ви е трудно да свикнете да кимате по „техния“ начин и това ще доведе до редица комични ситуации. Ако съберете отговора на някой важен въпрос, не се притеснявайте да обясните защо – повечето чужденци го намират за „очарователно“, въпреки че

АРХЕОЛОГИЯ: КОЙ НЕ ИСКА ДА Е КАТО ИНДИАНА ДЖОУНС

Наистина – кой не би искал поне малко приключения в съвременния свят, когато стоим повече пред компютрите и все повече се откъсваме от начина на живот на нашите предци. Строго научното определение за археологията е дисциплина, изучаваща развитието на човешката култура чрез издирване, анализ и документиране на материални останки (сгради и артефакти).

Но основната цел на археологията не е да търси съкровища, както често си мислят много хора. Най-важното при дейността на археолозите е да разкрият повече информация за хората, които са живели преди нас. Предметите са само средство за събиране на повече информация.

Какво работи археологът

Може би ще трябва да ви разочароваме малко - истинските археолози не са точно като Индиана Джоунс. Работата по археологически обект често е бавна, педантична и може да отнеме години. По време на разкопките на археологът се пада отговорността да ръководи голям екип от хора – често сред тях са студенти

и общи работници, които не са напълно запознати с тънкостите на професията.

Най-важното е да не се допусне повреждане на културно-историческото наследство по време на разкопките. След това специалистът по археология внимателно описва откритите артефакти и прави първите предположения относно произхода и възрастта им.

Освен с работа на терен, археолозите често са консултанти в музеи, частни фондации и организации за защита на историческото наследство. Този тип специалисти работят и заедно с реставраторите при дългия процес на възстановяване на артефактите.

Какви предмети се изучават

Науката археология обхваща периода от време от първите каменни инструменти от преди 2,5 милиона години до най-новата епоха. Едва ли е възможно, човек да изучи перфектно всички събития случвали се през тези години.

Археолозите изучават много предмети, подобни на тези, с които се занимават колегите им историци. Основните неща, които студенти-

те трябва да научат, включват периодизацията на историческите епохи, разпознаването на видовете керамика и архитектурни стилове на древните цивилизации и начините за правилно съхранение на експонатите.

Сред другите науки, които изучават бъдещите археолози, попадат нумизматиката (наука за монетите), етнологията, музейното дело, както и класическите езици – старо-

ПРОФЕСИЯ СТОМАТОЛОГ

Стоматолозите са медицински специалисти, които извършват превантивни и възстановителни процедури, засягащи устната кухина и зъбите. Повечето от тях работят като самонаети лекари на обща практика, като предлагат дентални грижи на хората. Други работят като служители на заплата, като специализират в различни звена и области: болнична стоматология, университетско преподаване или научни изследвания.

Зъболекарите на обща практика обикновено формират екипи от специалисти по дентална грижа и се занимават с широк обхват от пациенти – от деца до възрастни.

Работната дейност

Повечето стоматолози работят в своята практика съвместно с екип от медицинска сестра, техническо лице и административно лице. Типичните отговорности за един такъв специалист са:

- Образование на пациентите как да поддържат орална хигиена
- Прегледи на зъбите и диагностициране на денталното състояние на пациентите чрез различни инструменти, като рентгена
- Определяне на опциите за лечение и съгласуването им с пациентите
- Извършване на договореното лечение
- Поддържане на денталното досие на пациентите
- Набиране, обучение и управляване на персонал
- Управление на бюджети и поддържане на оборудването
- Някои стоматолози предпочитат да се съсредоточат върху клиничната работа и затова наемат практикуващи мениджъри, които да поемат голяма част от гореизброените задачи.

БЕРМУДА –

СТРАНАТА НА БУРЕВЕСТИКА, ЛУКА И БЕРМУДСКИЯ КЕДЪР

От 300 до 3300 долара на семестър

Какво трябва да знаем за Бермуда днес

Това е британска отвъдморска територия, намираща се в северозападната част на Атлантическия океан. Губернаторът ѝ се избира от кралицата на Великобритания, по предложение на Британското правителство. Заема около 360 острова и коралови рифа, от които 20 населени (10 острова са съединени с шосейни мостове и образуват т. нар. основни острови - Мейн Айленд). Най-голям е остров Бермуда, разположен на върха на изгаснал подводен вулкан.

Бермуда има процъфтяваща икономика заради своя топъл климат и прекрасни плажове. Тя е сред малко-

име	Бермуда, Bermuda
местонахождение	в северната част на Атлантическия океан, на около 1000 км от Флорида
столица	Хамилтън
площ	53,2 кв. км
население	64 237 (2010)
официален език	английски
парична единица	бермудски долар BMD, 1 BGN = 0.69 BMD; 1 EUR = 1.36 BMD; 1 USD = 1.00 BMD
етнически състав	68% от населението е от африкански произход, 12,5% - англичани, 9% - американци, 8,7% - португалци, 2% - други
религия	християнство

ИСТОРИЧЕСКИТЕ ЛИЧНОСТИ, КОИТО НЕ ПОЛУЧИХА НОБЕЛОВА НАГРАДА

По традиция във всеки брой на сп. Образование и специализация в чужбина ви запознаваме с неизвестни и непопулярни факти за личности, чиито имена днес всеки е срещал в учебниците по история. В този летен брой обаче ще подходим по-различно – отново ще ви представим имената на няколко исторически личности, които са направили своя принос към световното наследство в областта на културата, науката и технологиите и дори са постигнали нещо повече от това – получили са номинация за престижната Нобелова награда, но по различни причини са се разминали с нея. Четете внимателно, защото всеки може да се похвали, че знае нещо за поне един нобелов лауреат, но не всеки е наясно кои са онези имена, на които не им е провървяло гостатъчно.

Нобеловата награда се присъжда всяка година на личности, които са се отличили със своя принос чрез научноизследователска работа за развитието на обществото в областите физика, химия, литература, мир и медицина.

Днес мнозина смятат, че това е най-голямото световно признание. Тези, които са наградени с наградата се наричат, Нобелови лауреати.

Австрийският вестник „Ди пресе“ направи любопитен обзор за световните класици в литературата, които са заслужавали, но не са получили шанса да вземат Нобелова награда.

Историята на най-престижното отличие е история на заблудите, гласи началото на статията. Първ в списъка на пренебрегнатите от Шведския комитет е **Лев Толстой** (1829–1910). Наградата се дава от 1901 г., когато вместо руския космополит е награден напълно непознатият французин Рене Сюли Прюдом. Следващата година авторът на „Война и мир“ е пренебрегнат заради германеца Теодор Момзен, тъй като журито го намерило за твърде голям ексцентрик и анархист. Някои смятат, че са повлияли и лошите политически връзки между Русия и Швеция.

Антон Чехов (1860–1904) станал жертва на същите отношения – и той бил отхвърлен заради „прекаления“ си реализъм и за това, че не морализаторствал в духа на тогавашната епоха.

В завещанието на Алфред Нобел се казва, че авторите трябва да утвърждават в творбите си държавата, църквата, семейството и морала. Това дало аргументи на Шведската академия да отхвърли и сънародника си Аугуст Стриндберг (1849–1912) – експресионист и натуралист в изкуството си.

Норвежкия граматург **Хенрик Ибсен** (1828–1906) също нямал късмет. През 1903 г. журито го пренебрегнало заради влошеното му здраве, вследствие на инсулт – членовете не били сигурни дали Ибсен ще доживее обявяването на наградата, затова предпочели здрав автор. Избраният бил приятелят на Ибсен, Бьорнстерн Бьорнсон, известен като автор на националния химн на Норвегия.

Марк Твен (1835–1910) бил номиниран през 1907 г., но наградата тогава взел британецът Ръдигърг Киплинг.

Артур Шницлер (1862–1931) също не паснал на консервативното жури с грозните страни на живота, които различавал в творбите си. Той обаче станал жертва и на историческите обстоятелства – трябвало да бъде номиниран през 1914 г., но тогава избухнала Първата световна война и награда не била присъдена.

Марсел Пруст (1871–1922) въобще не влизал в плановете за награда, тъй като бил един от критиците ѝ.

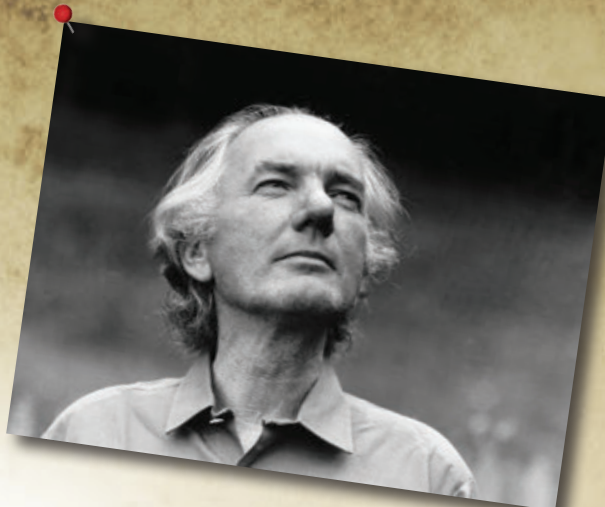
Поетът **Райнер Мария Рилке** (1875–1926) бил сред кандидатите през 1906 г., но тогава спечелил Джозуе Кардучи.

Джеймс Джойс (1882–1941) също не е сред наградените. Съзателят на романа на XX век – „Одисей“, просто бил игнориран от журито. Това е може би най-големият пропуск на Шведската академия.

Вирджиния Улф (1882–1941) била изместена от Пърл Бък през 1938 г. После започнала Втората световна война, а през 1941 г. Улф се самоубила.

Поетът **Езра Паунг** (1885–1972) сам се провалил, като се обявил за фен на Мусолини и антисемитската пропаганда и не се дистанцирал от фашизма.

Владимир Набоков (1899–1977), номиниран през 1974 г., станал жертва на конфликт на интереси. Тогава

награда взели шведите Хари Мартинсон и Ейвинг Юнсон, които били членове на самото жури. Това било остро критикувано от цялата литературна общност, но така си и останало.

Аржентинецът **Хорхе Луис Борхес** (1899–1986) бил подминат по политически причини – носела му се славата на скептик по отношение на демокрацията. Лоша услуга си направил и като благодарил на Аугусто Пиночет за друго отличие. Това шведите никога не му простили.

Фантастиката на **Станислав Лем** (1921–2006) се оказала сред нелюбимите теми на Нобеловия комитет.

Джон Ънгайк (1932–2009) – хроникьорът на американската буржоазия, през последните си години е спряган за наградата, но не я получил.

Томас Бернхарг (1931–1989) имал едва ли не обещание от председателя на журито, че ще вземе наградата. Това обаче така и не се случило.

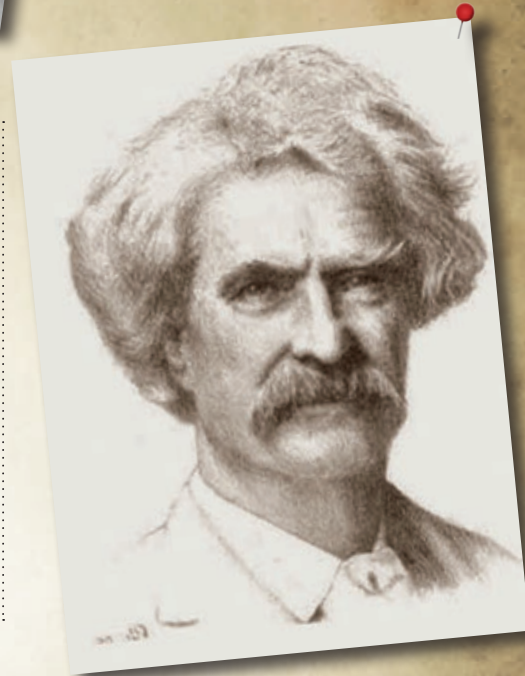
Дейвид Фостър Уолас (1962–2008) явно живял твърде кратко, за да бъде оценен от Шведската академия.

Сред заслужилите наградата според „Ди пресе“ са и **Робърт Музил**, **Пол Селан** и **Хенри Джеймс**.

Те обаче се разминали с нея, независимо че останали в литературата като класици.

Въпреки че гореизброените имена не са били оценени с тази награда за сметка на други личности, това ни най-малко не е омаловажило техния принос. За връчването на Нобелова награда е съществувала зависимостта към много променливи критерии като политически възгледи и морални устои. Но погледът назад във времето към миналите победители и номинирани за тази престижна награда, дава чудесен повод да си зададем въпроса „Какво би станало ако...“ и да завържем още по-интересни дискусии с нашите приятели.

материал на Борис Глушков

КОСТАДИН КРЪСТЕВ – КОКО

ПРОФЕСИЯ ФОТОГРАФ

21
SECONDS

Kostadin Krastev-Koko
Photography

24.06.2014

Bulgarisches Kulturinstitut
Leipziger Straße 114-115
10117 Berlin

„ВСИЧКО Е ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРИ ОРГАНИЗИРАНЕТО НА ИЗЛОЖБИ“

КОСТАДИН КРЪСТЕВ - КОКО Е ЗАВЪРШИЛ НАЦИОНАЛНАТА АКАДЕМИЯ ПО ТЕАТРАЛНО И ФИЛМОВО ИЗКУСТВО „КРЪСТЪО САРАФОВ“ СЪС СПЕЦИАЛНОСТ ФОТОГРАФИЯ. ПРЕЗ 2013 СТАВА НОСИТЕЛ НА НАГРАДАТА „ЗЛАТНА ИГЛА“ ЗА ФОТОГРАФИЯ. ПРАВИЛ Е ФОТОСЕСИИ НА РЕДИЦА ПОПУЛЯРНИ ЛИЧНОСТИ В РОДНИЯ ШОУБИЗНЕС, А МЕЖДУВРЕМЕННО Е И ОФИЦИАЛНИЯТ ФОТОГРАФ НА СПИСАНИЕ „ОБРАЗОВАНИЕ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ В ЧУЖБИНА“.

НА 24 ЮНИ, ТАЗИ ГОДИНА, ОРГАНИЗИРА ФОТОИЗЛОЖБА „21 СЕКУНДИ“ В СТОЛИЦАТА НА ГЕРМАНИЯ – БЕРЛИН. ПРОЯВАТА СЕ СЪСТОЯ СЪС СЪДЕЙСТВИЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ (BULGARISCHES KULTURINSTITUT), А ПЕВИЦАТА ТЕДИ КАЦАРОВА ПРИСЪСТВА КАТО СПЕЦИАЛЕН ГОСТ. ПОМОЛИХМЕ САМИЯ КОКО ДА РАЗКАЖЕ МАЛКО ПОВЕЧЕ ЗА СВЕТСКОТО СЪБИТИЕ И ДА СПОДЕЛИ НЕЩО ЗА БЪДЕЩИТЕ СИ ПЛАНОВЕ.

РАЗКАЖИ НИ МАЛКО ПОВЕЧЕ ЗА ПОСЛЕДНАТА СИ ИЗЛОЖБА? КАКВА БЕШЕ ТЕМАТА И ЗАЩО Я НАПРАВИ В БЕРЛИН?

Последната ми изложба беше много важна за мен, защото всъщност е и моя първа самостоятелна. Състоя се в Берлин по покана на Българския културен институт там. Тяхната идея е това да се превърне в практика и редовно да бъдат представяни млади български автори, които се изявяват в различните сфери на изкуството – било то фотография, визуални изкуства, рисуване, музика и т.н.

ЗАЩО „21 СЕКУНДИ“? КАКВА Е ИДЕЯТА ЗАД ТОВА ИМЕ?

Изложбата ми се казва „21 секунди“, защото тя е нещо като огледало на моето творчество. Преди 12 години аз започнах да снимам и това всъщност е огледалният образ на числото. С групи гуми - аз се „оглеждам“ в миналите 12 години от кариерата ми. Това е едно ретроспективно събитие. Тук показвам едни от най-силните си кадри, които са били публикувани в различни списания и изложби, както и много фотосесии на различни популярни лица. Освен това и броят на фотографите, които съм включил в нея е точно 21.

КАК ВЪЗПРИЕХА ХОРАТА ИЗЛОЖБАТА?

Мисля, че хората възприеха изложбата доста добре и цялото събитие протече успешно. Присъстваха много българи, но се срещнах и с хора от различни държави – от Германия и дори и от далечна Индия. Приятно впечатление ми направи, че изложбата предизвика интерес у хора на различна възраст и с различни предпочитания в областта на изкуството. На откриването присъстваше и Теги Кацарова – моя много близка приятелка – която поздрави всички гости на събитието с една от нейните последни песни. Впрочем самата тя също присъства на една фотография, която е и корицата на нейната първа книга. Това направи цялото откриване много по-интересно и много по-възвущащо.

КОЕ Е НАЙ-ГОЛЯМОТО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРИ ПОДГОТОВКАТА НА ТОЗИ ТИП СЪБИТИЯ?

Най-голямото предизвикателство всъщност е подборът на самите снимки. Аз нямах куратор, който да ми помогне за това нещо, но пък реших, че по този начин наистина ще събера нещата, които са най-емблематични за мен и за моята работа. Сред тях е и първата корица на списание „Образование и специализация в чужбина“, кадри от някои от най-успешните ми фотосесии и т.н.

Следващата стъпка е самата подготовка на фотосите в галерията. Впрочем, това е едно от най-важните неща при организирането на изложби. В общи линии, всичко си е предизвикателство при организирането на такива събития. Важното е накрая резултатът да бъде добър.

А СЕГА НАКЪДЕ? КАКЪВ Е СЛЕДВАЩИЯТ ПРОЕКТ?

Следващият проект... По-скоро бих казал „проекти“, в множествено число, защото ми предстоят много неща. Например – сега подготвяме една благотворителна кампания за борба с рака на гърдата, съвместно с една от големите козметични компании. А като изключим това, се очертава доста натоварено лято. В графика вече има много фотосесии и снимки на клипове. Малко по-късно пък имам пътуване до Полша, където ще снимаме проекта на един млад български дизайнер – Жоро Драгнев и неговата марка. Общо взето съм щастлив от факта, че в последно време фотографията в България изживява своя разцвет и хората все по-често се обръщат към професионалните фотографи.

интервю на Йордан Караленчев

По-високи заплати за учителите от септември

Минималните основни заплати на учителите, педагогическите специалисти, директорите и помощниците им ще се увеличат с между 3 и 6% от 1 септември тази година, когато влиза в сила новият колективен трудов договор (КТД) за системата на народната просвета.

Документът беше подписан от министъра на образованието и науката проф. Анелия Клисарова, работодателските организации и синдикатите от системата на образованието. Промените засягат близо 24 000 учители.

Ръст на парите ще има за всички младши, старши и главни учители, директори и помощник-директори, които в момента вземат най-ниската заплата за съответната длъжност. Младшите преподаватели например вече ще получават не 500, а 530 лева, каза лидерът на Синдиката на българските учители Янка Такева.

Нов момент в договора е и правото на учителите при излизане в пенсия да получават 8 брутни месечни заплати, а не както досега 6. От това право могат да се ползват преподаватели с най-малко 10-годишен трудов стаж в едно училище. При закриване на учебно заведение преподавателите ще получават обезщетение от 2 брутни месечни заплати. Ще се плащат и транспортни разходи на пътуващите учители.

ли. Ще им се възстановяват 85% от стойността на абонаментните карти или на билетите. След влизане в сила на новия договор преподавателите по история и цивилизация, география и икономика и предметен цикъл „философия“ ще имат норматив 684 часа годишно, вместо досегашните 720 часа.

Американски университет предлага стипендии за играещи видео игри

Университетът „Робърт Морис“ в американския щат Илинойс започва да предлага стипендии за играчи на електронни спортове, пише Ars Technica. Играчи на League of Legends могат да получат финансова помощ в размер до 50 % от таксите си за обучение и издръжка.

Учебното заведение търси изявени кандидати, които да създадат отбор за участие в университетския турнир на популярната игра. Тази година сезонът започва през септември и ще включва отбори от 103 различни университета.

За тези, които искат да направят кариера в електронните спортове е по-добре да оставят настрана League of Legends и да насочат усилията си към Dota 2, отбелязва Ars Technica. Освен че е най-добрата игра за всички времена, през следващия месец спонсорираният от Valve турнир предлага най-големите награди, давани на състезание в електронен спорт, на стойност 9.7 милиона долара. Отборът

победител се очаква да си тръгне с почти 5 милиона долара.

Над 3000 ученици се включиха в кампания на Samsung за професионално ориентиране

Приключи пролетната кампания на програмата Samsung – Trends of Tomorrow, която се срещна с ученици от 29 училища в страната, за да поговори с тях за бъдещата им професия и да сподели последните тенденции от пазара на труда. За да бъде интересно и полезно в часа на Trends of Tomorrow, специалистите по човешки ресурси на JobTiger адаптираха специален личностен тест, чието решение подчертава силните качества на учениците, дава им насока кой тип професии биха били най-подходящи за тяхната личност и в каква среда те ще чувстват най-добре.

Подчертано внимание е отделено на специфичните дигитални умения, необходими за успешното изпълнение на определените професии. В рамката на програмата до края на 2014 г. всеки ученик има възможност лично да обсъди резултатите от теста си с карьерен консултант от JobTiger.

Тестът „Коя е моята професия?“ е адаптиран по проучването на известния психолог и специалист по карьерно консултиране Джон Холанд. Според този модел хората се стремят към такава среда, която отговаря на тяхната личност и им дава възможност да изразят напълноценно своите способности, умения, интереси, ценности и же-

трониката, земеделието и гр. Те могат да се използват за лечение на рани, подложки за тъканно инженерство, импланти, специални защитни военни облекла и гр. Нановлакната и изработените от тях материали бяха представени днес на специална изложба в сградата на БАН, която е посветена на 145-годишнината на Академията и на 25-годишнината на лаборатория „Биоактивни полимери“.

Експозицията бе открита от председателя на БАН акад. Стефан Воденичаров и чл.-кор. Илия Рашков, под чието ръководство в лабораторията се разработва иновативната технология.

Технологията „електроовлакняване“, се прилага от учените в лабораторията от 10 години чрез уникални собствени апаратури, които позволяват да се отлага микроили нановлакнест нетъкан текстил върху определена повърхност с различна големина и форма. Чрез електроовлакняване е възможно да се направи превръзка директно върху открита кожна рана.

Процедурата не е болезнена и позволява в превръзката да се вложат подходящи лекарствени средства, които да въздействат възможно най-ефикасно върху наранения участък. От друга страна, материалите са много ефективни и в потискането на развитието на патогенни бактерии.

Новите полимерни материали могат да се използват широко и в селското стопанство, като в тях се включват полезни за растенията микроорганизми и се овлакняват корените, стъблата и листата на различни земеделски култури. Така растенията се предпазват от различни вредители и неблагоприятни външни условия, без да се пречи на тяхното подхранване, тъй като материалът е пропусклив за торите и разтвори.

Нестле разширява своята инициатива за младежка заетост

The Nestlé European Youth Employment Initiative

Нестле разширява своята инициатива за младежка заетост Nestlé Needs YOUth, създадена с цел да допринесе за справяне с безработицата сред младите хора в Европа.

Компанията създава нова схема със своите бизнес партньори, наречена „Алианс за младежта“ (Alliance for YOUth). Към днешна дата в рамките на Nestlé Needs YOUth, компанията е подпомогнала близо 5 000 младежи да намерят възможности за работа или стаж.

„Алиансът за младежта“ ще спомогне за мобилизирането на компании, които са решени да подпомогнат младите хора в Европа да получат възможности за работа. В Лисабон, председателят на Европейската комисия Жозе Мануел Барозу, министър-председателят на Португалия Педру Пасуш Коелю, вицепремиерът на Португалия Паулу Порташ и министърът на солидарността, заетостта и социалната сигурност Педро Мота Соареш, се присъединиха към главния изпълнителен директор на Нестле Европа Лоран Фрекс и бизнес партньорите на Нестле, като се включиха към Европейския алианс за професионална подготовка на Европейската комисия - „European Alliance for Apprenticeships“.

„Чрез присъединяването на повече от 150 компании от цяла Европа, „Алиансът за младежта“ на Нестле

е първото паневропейско бизнес движение, което се ангажира да подобри възможностите за нашите млади хора в един предизвикателен трудов пазар“, заяви Лоран Фрекс, главен изпълнителен директор на Нестле Европа.

„Приветствам подкрепата, която инициативата оказва на Европейския алианс за професионална подготовка, повишавайки усилията за насърчаване на професионалното обучение и осигурявайки стажантски програми в цяла Европа“, каза председателят на Европейската комисия г-н Барозу.

Колежи стават висши училища

Предстоят няколко промени сред родните висши училища от новата академична година. Колежът по телекомуникации и пощи - София ще стане висше училище със същия профил. Международният колеж - Албена се преобразува в специализирано частно Висше училище по мениджмънт - Варна. Европейският колеж по икономика и управление - Пловдив става специализирано частно Европейско висше училище по икономика и мениджмънт.

Ректорът на телекомуникационния колеж проф. Димитър Радев поясни пред медиите, че след преобразуването вузът вече ще може да дава степени бакалавър и магистър. Просветният министър трябва да внесе предложението в правителството, а то да го предложи на парламента. Всички промени се правят по искане на ректорите, а проектите са получили положителна оценка от Националната агенция за оценяване и акредитация, пише в-к „Стандарт“.

СЕДЕМ КРАСИВИ МЕСТА НА БАЛКАНИТЕ

1. Езерото Блед в Словения

Езерото Блед е разположено високо в словенската част на Алпите. То е уникално с разположението, красотата си и факта, че в него се намира единственият остров в страната. За радост на любителите на историята, наблизо се намира и замъкът Блед - един от най-старите средновековни замъци в Словения.

2. Плитвичките езера в Хърватско

Плитвички езера стават национален парк през още 1949 година по времето на Югославия. През 1979 г. паркът е включен в списъка на организацията ЮНЕСКО за световното културно наследство и днес е определян като едно от най-красивите места в младата република Хърватия.

3. Остров Свети Стефан в Черна гора

Свети Стефан е малък остров в близост до град Бугва, на адриатическото крайбрежие на Черна гора. На острова има 3 църкви - най-старата е Свети Стефан (самият остров е кръстен на нея), а другите две са Александър Невски и Преображение Господне. През 1442 г. по цялото крайбрежие на малкия остров е изградена крепостна стена, за да го предпазва от нападенията на османците и пиратите.

4. Метеора в Гърция

Метеора е един от най-големите манастирски комплекси в Гърция, известен с уникално разположените си манастири на върховете на огромни скали.

Някои от тях са изключително трудно достъпни и изкачването до тях понякога отнема часове. В миналото на Метеора е имало 24 манастира, но от тях сега действащи са само 8. Това обаче в никакъв случай не означава, че мястото е станало по-малко величествено.

5. Град Мостар в Босна и Херцеговина

Мостар е красив град, разпротрял се живописно на двата бряга на река Неретва. От едната страна на реката живеят предимно мюсюлмани бошнаци, а от другата – католици хървати. Тази смес е причината градът да има както ориенталски, така и средноевропейски черти. Най-известната му забележителност е Стари мост, който свързва двете общности и се намира под закрилата на ЮНЕСКО.

6. Град Охрид в Македония

Охрид е столица на Първото българско царство по времето на цар Самуил и синовете му (макар някои от местните политици да отричат това). Освен с богатата си история, старият град ще ви предложи и невероятна гледка към 34-километровото Охридско езеро. Безспорно –

едно от най-гобите места за отгих в съседна Македония.

7. Замъкът Бран в Румъния

Да, това е прословутият замък на граф Дракула. Егва ли ще срещнете самия вампир, но и без него разходката из Карпатите си заслужава. Замъкът е построен през 1212 г. от рицарите на Тевтонския орден, а днес е превърнат в музей, в който може да се видят всякакви експонати, свързани с румънската култура и история.

материал на Йордан Карапенчев

